

Συγκριτικό Εκκλησιαστικό Δίκαιο

Ενότητα 4η: Η ελληνική εθνική νομοθεσία (μέρος Δ')

Κυριάκος Κυριαζόπουλος
Τμήμα Νομικής Α.Π.Θ.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Η ελληνική εθνική νομοθεσία (μέρος Δ')

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Περιεχόμενα ενότητας

1. Άρθρο 5 του ν.4301/2014 (συνέχεια)
2. Άρθρο 6 του ν.4301/2014
3. Άρθρο 7 του ν.4301/2014
4. Άρθρο 8 του ν.4301/2014
5. Άρθρο 9 του ν.4301/2014
6. Άρθρο 10 του ν.4301/2014
7. Άρθρο 11 του ν.4301/2014
8. Άρθρο 12 του ν.4301/2014

Σκοποί ενότητας

- Ανάλυση επιμέρους εννοιών που απαντώνται στα άρθρα 5-12 του ν. 4301/2014
- Κριτική αποτίμηση των αντίστοιχων νομοθετικών διατάξεων

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Άρθρο 5 του ν.4301/2014 (συνέχεια)

Ανάλυση επιμέρους στοιχείων (1/2)

- Χρόνος απόκτησης της νομικής προσωπικότητας από το Θρησκευτικό Νομικό Πρόσωπο **ΔΕΝ** είναι η στιγμή της αναγνώρισής του από το δικαστήριο, αλλά η στιγμή εγγραφής του στο ειδικό βιβλίο Θρησκευτικών Νομικών Προσώπων (δηλαδή μετά την έκδοση της δικαστικής απόφασης αναγνώρισης).
- Δημοσίευση στον Τύπο:
 - i. της Ομολογίας πίστεως και
 - ii. της περίληψης του καταστατικού με τα ουσιώδη στοιχεία του

Ανάλυση επιμέρους στοιχείων (2/2)

- Δεδομένα εγγραφής στο βιβλίο:
 - i. επωνυμία
 - ii. έδρα
 - iii. Ομολογία πίστεως
 - iv. χρονολογία καταστατικού
 - v. μέλη Διοίκησης και θρησκευτικοί λειτουργοί και
 - vi. όροι που περιορίζουν τα μέλη και τους θρησκευτικούς λειτουργούς

Άρθρο 6 του ν.4301/2014

- **Παρεμβάσεις και κύρια ένδικα μέσα:**

“1. Τρίτο φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή ένωση προσώπων μπορεί να ασκήσει μόνο κύρια παρέμβαση κατά τη συζήτηση της αίτησης, ενώ κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Δικαίωμα πρόσθετης παρέμβασης υπέρ του αιτούντος έχει το κατ’ άρθρο 12 του παρόντος εκκλησιαστικό νομικό πρόσωπο που πρεσβεύει την ίδια θρησκεία και στο οποίο εντάσσεται διοικητικά το υπό σύσταση νομικό πρόσωπο ή, εφόσον δεν υφίσταται ήδη ομόδοξο εκκλησιαστικό νομικό πρόσωπο, άλλα θρησκευτικά νομικά πρόσωπα της αυτής θρησκείας και δόγματος.

2. Τα δικαιώματα αυτά έχει και ο αρμόδιος εισαγγελέας πρωτοδικών αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν αιτήσεως του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων.”

Άρθρο 7 του ν.4301/2014 (1/2)

- **Περιουσία νομικού προσώπου:**

“1. Η περιουσία του θρησκευτικού νομικού προσώπου προέρχεται από τακτικές ή έκτακτες εκούσιες εισφορές των μελών του, δωρεές ή κληρονομίες, από ενισχύσεις συνδεδεμένων με αυτό ημεδαπών νομικών προσώπων της αυτής εκκλησίας ή θρησκείας και από τις προσόδους αυτής της περιουσίας. Δύναται να λαμβάνει δάνεια από νομίμως λειτουργούντα τραπεζικά ιδρύματα της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, καθώς επίσης και να διενεργεί εράνους, κατά τις κείμενες διατάξεις, για συγκεκριμένους φιλανθρωπικούς σκοπούς. Δεν δύναται να κατέχει εταιρικές μερίδες σε προσωπικές εταιρίες, δύναται όμως να κατέχει μετοχές σε ...

Άρθρο 7 του ν.4301/2014 (2/2)

.. κεφαλαιουχικές εταιρίες, εισηγμένες ή μη, σε ποσοστό, το οποίο δεν υπερβαίνει το εκάστοτε ποσοστό της μεγάλης μειοψηφίας, χωρίς δικαίωμα διορισμού ή ειδικότερου ελέγχου των μελών της διοίκησής του. 2. Η περιουσία του θρησκευτικού νομικού προσώπου ούτε διανέμεται ούτε μεταβιβάζεται στα μέλη του για οποιονδήποτε λόγο. Σε περίπτωση διάλυσής του, η περιουσία του μπορεί να περιέρχεται σε άλλο θρησκευτικό νομικό πρόσωπο της αυτής Ομολογίας ή σε συνεστημένη Εκκλησία της αυτής θρησκείας ή Ομολογίας, εφόσον αυτό προβλέπεται ρητά στον κανονισμό του. Άλλως, περιέρχεται στο Δημόσιο και διατίθεται κατά τις διατάξεις περί εθνικών κληροδοτημάτων, για φιλανθρωπικούς σκοπούς στην περιοχή όπου το νομικό πρόσωπο είχε την έδρα του.”

Άρθρο 7§1 του ν.4301/2014 (1/2)

- Πόροι/πηγές εισοδήματος του Θρησκευτικού Νομικού Προσώπου:
 - (i) τοπικές ή έκτακτες εκούσιες εισφορές των μελών ΤΟΥ
 - (ii) Δωρεές
 - (iii) Κληρονομίες
 - (iv) χρηματοδοτήσεις ημεδαπών Νομικών Προσώπων της ίδιας θρησκευτικής κοινότητας
 - (v) πρόσοδοι από την περιουσία του και
 - (vi) έρανοι

Άρθρο 7§1 του ν.4301/2014 (2/2)

- Το Θρησκευτικό Νομικό Πρόσωπο δεν μπορεί να μετέχει σε προσωπικές εταιρίες (ομόρρυθμη και ετερόρρυθμη), αλλά μπορεί να κατέχει μετοχές σε κεφαλαιουχικές εταιρίες (ανώνυμη), χωρίς να ξεπερνά το εκάστοτε ποσοστό της μεγάλης μειοψηφίας, δηλαδή το 49% των μετοχών.
- Το Θρησκευτικό Νομικό Πρόσωπο δεν έχει δικαίωμα διορισμού ή ελέγχου των μελών της Διοίκησης της ανώνυμης εταιρίας.

Άρθρο 7§2 του ν.4301/2014

- Η διάταξη αυτή προβλέπει τη διάθεση της περιουσίας του Θρησκευτικού Νομικού Προσώπου σε περίπτωση διάλυσής του.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Άρθρο 8 του ν.4301/2014

Άρθρο 8§1 του ν.4301/2014

“Το θρησκευτικό νομικό πρόσωπο διοικείται, σύμφωνα με τον κανονισμό του από τον θρησκευτικό λειτουργό του ή από πολυμελές όργανο στο οποίο αυτός μετέχει αναγκαστικά. Το όργανο ούτε συγκαλείται ούτε συνεδριάζει νομίμως εάν απουσιάζει ο θρησκευτικός λειτουργός. Σε περίπτωση που συντρέχει περίπτωση έκλειψης του θρησκευτικού λειτουργού, το όργανο διοίκησης συνεδριάζει και αποφασίζει νομίμως μέχρι την αντικατάσταση του εκλείποντος μέλους του, για θέματα που αφορούν στην εύρυθμη λειτουργία του νομικού προσώπου.”

- Υποχρέωση συμμετοχής του θρησκευτικού λειτουργού στο όργανο διοίκησης **δεν είναι απαραίτητη**, με βάση την ελευθερία των θρησκευτικών πεποιθήσεων.

Άρθρο 8§2 του ν.4301/2014 (1/2)

“Ο κανονισμός του θρησκευτικού νομικού προσώπου μπορεί να ορίζει ως ανώτατο όργανό του τη συνέλευση των μελών του, η οποία μπορεί να αποφασίζει για κάθε υπόθεσή του που δεν υπάγεται στην αρμοδιότητα άλλου οργάνου. Η συνέλευση, αν ο κανονισμός δεν ορίζει διαφορετικά, ιδίως εκλέγει τα πρόσωπα της διοίκησης, εγκρίνει τα οικονομικά και αποφασίζει για τη διάλυση του νομικού προσώπου. Ο κανονισμός ρυθμίζει τουλάχιστον τους όρους με τους οποίους συγκαλείται, συνεδριάζει και αποφασίζει η συνέλευση και ελεύθερα κάθε άλλο ζήτημα, το οποίο αφορά στο όργανο αυτό, τις αρμοδιότητες και στο έργο του.”

Άρθρο 8§2 του ν.4301/2014 (2/2)

- Η διάταξη του άρθρου 8§2 υιοθετεί ως μοντέλο της το **δημοκρατικό** πολίτευμα, αντί του μοναρχικού ή ολιγαρχικού.
- Ωστόσο, λόγω της χρήσης της λέξης «**μπορεί**» δεν αντίκειται στους διεθνείς κανόνες για τη θρησκευτική ελευθερία.

Άρθρο 9 του ν.4301/2014 (1/2)

“Τα θρησκευτικά νομικά πρόσωπα δικαιούνται κατά τις ισχύουσες διατάξεις, να ιδρύουν, να οργανώνουν και να λειτουργούν οπουδήποτε εντός της Επικράτειας, επ’ ονόματί τους και ως παραρτήματά τους, ευκτήριους οίκους, ησυχαστήρια και γενικότερα χώρους λατρείας για συναθροίσεις με θρησκευτικούς σκοπούς, υπό τη διοικητική και πνευματική τους εποπτεία. Επίσης, δύνανται να ιδρύουν και να λειτουργούν, κατά τις κείμενες διατάξεις, κατασκηνώσεις, ιδιωτικά σχολεία, εκπαιδευτήρια, ραδιοφωνικούς σταθμούς, φιλανθρωπικά ιδρύματα, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και άλλα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, για την ανάπτυξη της προσφοράς τους και την προώθηση σχετικών δραστηριοτήτων.”

Άρθρο 9 του ν.4301/2014 (2/2)

- Η διάταξη προβλέπει διάφορα δικαιώματα των Θρησκευτικών Νομικών Προσώπων, με σκοπό την ανάπτυξη της προσφοράς τους και την προώθηση των θρησκευτικών δραστηριοτήτων τους.
- Τα δικαιώματα αυτά επιφυλάσσονται μόνο στα Θρησκευτικά Νομικά Πρόσωπα μιας θρησκευτικής κοινότητας και όχι στην ίδια τη θρησκευτική κοινότητα. Έτσι, με έμμεσο τρόπο οι θρησκευτικές κοινότητες υποχρεώνονται -σε αντίθεση με τους διεθνείς κανόνες για τη θρησκευτική ελευθερία- να ιδρύουν νομικά πρόσωπα, ακόμη κι αν αυτές λόγω θρησκευτικών πεποιθήσεων δε θέλουν να το κάνουν.

Άρθρο 10 του ν.4301/2014 (1/2)

- **Διάλυση θρησκευτικού νομικού προσώπου:**

“1. Το θρησκευτικό νομικό πρόσωπο διαλύεται στις περιπτώσεις που προβλέπει ο κανονισμός του και σε περίπτωση που τα μέλη του μείνουν λιγότερα από εκατό. Με απόφαση του μονομελούς πρωτοδικείου, το θρησκευτικό νομικό πρόσωπο μπορεί να διαλυθεί αν το ζητήσει η διοίκησή του για οποιονδήποτε λόγο και αν το ζητήσει η εποπτεύουσα αρχή ή ο αρμόδιος εισαγγελέας: α) αν δεν έχει τουλάχιστον έναν θρησκευτικό λειτουργό για διάστημα μεγαλύτερο των έξι μηνών, ...

Άρθρο 10 του ν.4301/2014 (2/2)

β) αν στην πραγματικότητα επιδιώκει σκοπό διαφορετικό από αυτόν που ορίζει ο νόμος και γ) αν η λειτουργία του έχει καταστεί παράνομη ή ανήθικη ή αντίθετη προς τη δημόσια τάξη. Η αίτηση εκδικάζεται κατά την εκουσία δικαιοδοσία.

2. Η εποπτεύουσα αρχή μπορεί να προβαίνει σε τακτικούς ή έκτακτους ελέγχους για τη διακρίβωση της νόμιμης λειτουργίας του νομικού πρόσωπου, οι οποίοι περιορίζονται αποκλειστικά στη συνδρομή ή μη των λόγων διάλυσής του.”

Ανάλυση επιμέρους εννοιών (1/2)

- **«Λιγότερα από 100»**: ελάχιστος αριθμός μελών που απαιτούνται για να μη διαλυθεί το Θρησκευτικό Νομικό Πρόσωπο. Όμως, αντικειμενικά και εύλογα δε δικαιολογείται η διάλυση νομικού προσώπου με τόσο υπερβολικά υψηλό αριθμό μελών (99). Προκύπτει αντίθεση με τους διεθνείς κανόνες για τη θρησκευτική ελευθερία.
- **Δικαίωμα να ζητήσουν τη διάλυση** του Θρησκευτικού Νομικού Προσώπου έχουν:
 - i. η Διοίκησή του, για οποιονδήποτε λόγο, και

Ανάλυση επιμέρους εννοιών (2/2)

- ii. η εποπτεύουσα Διοικητική Αρχή ή ο εισαγγελέας, μόνο αν
 - δεν έχει θρησκευτικό λειτουργό για πάνω από τρεις μήνες (όμως **δεν έχουν όλα τα Θρησκευτικά Νομικά Πρόσωπα θρησκευτικό λειτουργό** -αντίθεση στους διεθνείς κανόνες για την ελευθερία εκδήλωσης της θρησκείας και στην ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι)
 - ο σκοπός του είναι διαφορετικός από τον οριζόμενο στον νόμο
 - η λειτουργία του είναι παράνομη, ανήθικη ή αντίκειται στη δημόσια τάξη

Άρθρο 11 του ν.4301/2014 (1/3)

“Σε εξαιρετικές περιπτώσεις και μόνον εφόσον συντρέχουν λόγοι διάλυσης του θρησκευτικού νομικού προσώπου ή κίνδυνος διασάλευσης της δημόσιας τάξης, κατόπιν αιτήσεως της εποπτεύουσας αρχής ή του αρμόδιου εισαγγελέα πρωτοδικών, δύναται, να ανασταλεί η λειτουργία του θρησκευτικού νομικού προσώπου, να σφραγιστούν προσωρινά οι εγκαταστάσεις του και να ληφθούν τα κατάλληλα ασφαλιστικά μέτρα, με απόφαση του μονομελούς πρωτοδικείου της έδρας του, το οποίο δικάζει κατά τη διαδικασία των άρθρων 682 Κ.Πολ.Δ. Η ισχύς της δικαστικής απόφασης δεν μπορεί να υπερβαίνει τους έξι μήνες, ενώ οι διατάξεις του άρθρου 693 Κ.Πολ.Δ. δεν εφαρμόζονται. Στην περίπτωση συνδρομής λόγων διάλυσης του νομικού προσώπου, η εποπτεύουσα αρχή ή ο αρμόδιος εισαγγελέας οφείλουν να καταθέσουν αμελλητί ενώπιον του αρμοδίου δικαστηρίου τη σχετική αίτηση περί διάλυσής του, η οποία υποχρεωτικά προσδιορίζεται και συζητείται εντός του χρονικού διαστήματος της ισχύος της αναστολής.”

Άρθρο 11 του ν.4301/2014 (2/3)

- Το άρθρο 11 περιέχει **αντιφατικές διατάξεις**:
 - i. από τη μια προβλέπει τον θεσμό της αναστολής λειτουργίας σε περίπτωση που συντρέχουν λόγοι διάλυσης του Θρησκευτικού Νομικού Προσώπου ή κίνδυνος διασάλευσης της δημόσιας τάξης, ενώ
 - ii. από την άλλη προβλέπει ότι, εαν συντρέχουν τέτοιοι λόγοι διάλυσης, η εποπτεύουσα Αρχή ή ο αρμόδιος εισαγγελέας οφείλουν «αμελλητί» να καταθέσουν αίτηση διάλυσης

Άρθρο 11 του ν.4301/2014 (3/3)

- Ο σκοπός της αναστολής λειτουργίας είναι να αρθούν οι λόγοι διάλυσης από το ίδιο το Θρησκευτικό Νομικό Πρόσωπο. Ως θεσμός προβλέπεται ορθώς και σε συμφωνία με τους διεθνείς κανόνες για την ελεύθερη εκδήλωση της θρησκείας και την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι.
- Η δικαστική διάλυση θα πρέπει να αποτελεί το **έσχατο μέτρο** και να αποφεύγεται, μέσω της δυνατότητας άρσης των λόγων διάλυσης από το ίδιο το Θρησκευτικό Νομικό Πρόσωπο.

Άρθρο 12 του ν.4301/2014 (1/2)

- Έννοια/ορισμός του Εκκλησιαστικού Νομικού Προσώπου (2^η μορφή νομικής προσωπικότητας):

Άρθρο 12 του ν.4301/2014 (2/2)

- Αφορά στην ένωση **τουλάχιστον τριών** Θρησκευτικών Νομικών Προσώπων της ίδιας θρησκείας.
 - Ο νομοτεχνικός όρος «**εκκλησιαστικό**» είναι εσφαλμένος, γιατί χρησιμοποιείται μόνο στα χριστιανικά θρησκευύματα.
- Το παράδειγμα της Ένωσης Μουσουλμάνων Ελλάδος.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Κυριάκος Κυριαζόπουλος «Συγκριτικό Εκκλησιαστικό Δίκαιο. Ενότητα 4^η: Η ελληνική εθνική νομοθεσία (μέρος Δ΄)». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: http://opencourses.auth.gr/eclass_courses.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Μαριάνθη-Ελένη
Διαμαντοπούλου

Θεσσαλονίκη, 19-04-2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

